

Broj: 03/10-50-4-84-9/11
Sarajevo, 12. 09. 2011.

Istraživanje broj: 099
Vrsta istraživanja:
INF – opšta informacija – kratak pregled odabrane teme

**RASPOLOŽIVA FINANSIJSKA SREDSTVA I
MOGUĆNOSTI POBOLJŠANJA STRUČNE PODRŠKE
U PARLAMENTARNIM KLUBOVIMA PSBiH**

Pripremile:
Nihada Jeleč
Aida Osmanović

Rukovodilac
Istraživačkog sektora
Sena Bajraktarević

Deskriptor: Parlament

Istraživanje je namijenjeno poslanicima i delegatima, koji mogu postaviti dodatna pitanja, sugestije i komentare na email adresu: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Javnost Bosne i Hercegovine može komentirati radove, ali Istraživački sektor nema mogućnost da odgovara na komentare i diskutira o istraživanju.

Informacije navedene u sadržaju istraživanja važeće su u trenutku pripreme istraživanja i one se ne ažuriraju nakon objave istraživanja.

Istraživanje ne odražava zvaničan stav Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (PSBiH).

SADRŽAJ

I. UVOD.....	3
II. FINANSIRANJE RADA PARLAMENTARNIH KLUBOVA U PSBiH.....	4
Zakon o finansiranju političkih partija	4
Odluka o preraspodjeli finansijskih sredstava za rad parlamentarnih grupa u PSBiH	4
Budžet Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u 2010. godini	5
Podnošenje godišnjih izvještaja.....	6
III. OSOBLJE PARLAMENTARNIH KLUBOVA U POJEDINIM EVROPSKIM PARLAMENTIMA .	7
Finansiranje rada parlamentarnih klubova u Norveškoj i Njemačkoj.....	7
Status i broj osoblja parlamentarnih klubova u evropskim parlamentima	8
IV. PREPORUKE VEZANE ZA ANGAŽIRANJE, STATUS I FINANSIRANJE RADA OSOBLJA U PARLAMENTARNIM KLUBOVIMA PSBiH.....	13
V. IZVORI.....	16

I. UVOD

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine (PSBiH) je dvodomni parlament koji ima ukupno 57 članova i trenutno deset parlamentarnih klubova¹ – klubove delegata i klubove poslanika. Predstavnički dom ima 42 direktno izabrana poslanika, a Dom naroda 15 delegata koje delegiraju entitetska zakonodavna tijela.

U Domu naroda djeluju tri kluba sa po pet članova: Klub hrvatskog naroda, Klub bošnjačkog naroda i Klub srpskog naroda.

Poslovnik određuje da poslanički klub u Predstavničkom domu PSBiH mogu osnovati najmanje tri poslanika.² U aktuelnom sazivu Predstavničkog doma (2010.-2014.) trenutno djeluje sedam klubova poslanika:

- Klub poslanika **Socijaldemokratske partije BiH** (9 članova),
- Klub poslanika **Saveza nezavisnih socijaldemokrata** (9 članova),
- Klub poslanika **Stranka demokratske akcije** (7 članova),
- Klub poslanika **Srpske demokratske stranke** (5 članova),
- Klub poslanika **Saveza za bolju budućnost BiH** (4 člana),
- Klub poslanika **Hrvatske demokratske zajednice BiH** (3 člana),
- Mješoviti klub poslanika narodnih stranaka (3 člana).

Trenutno dvoje poslanika nisu članovi nijednog kluba.

U nabrojanih deset parlamentarnih klubova u julu 2011. bila je angažirana u prosjeku jedna osoba po klubu na osnovu ugovora o djelu, uglavnom za obavljanje administrativno-tehničkih poslova.

Angažiranje osoblja za rad u klubovima poslanika i u klubovima delegata nije propisano zakonom niti internim aktima Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a ovo pitanje je usko povezano sa pitanjem finansiranja rada parlamentarnih klubova u PSBiH. Zbog toga će u drugom dijelu ovog istraživanja biti navedeni akti kojima je propisano finansiranje parlamentarnih klubova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. U trećem dijelu pokazat ćemo kakav status ima osoblje parlamentarnih klubova u pojedinim evropskim parlamentima, što bi moglo biti od pomoći u eventualnom uređenju statusa ovog osoblja u PSBiH.

Treba napomenuti da je u 2010. godini osoblje koje je za parlamentarne klubove radilo na osnovu ugovora o djelu (13 osoba) plaćeno iz budžeta PSBiH i to iz dijela koji je izdvojen za parlamentarne klubove, što je precizirano u Godišnjem izvještaju Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o izvršenju budžeta za period 01.01. - 31.12.2010. godine, a potvrdio je Izvještaj o finansijskoj reviziji Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za 2010. godinu Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine.

„Angažovanje zaposlenih putem ugovora o djelu vršeno je za obavljanje sekretarskih i administrativnih poslova u klubovima, na osnovu ugovora koje zaključuju predsjedavajući klubova. Realizacija izdataka u iznosu od 70.340 KM za 13 angažiranih na osnovu ugovora izvršena je na teret sredstava klubova.“³

---

¹ Termin parlamentarni klub(ovi) u ovom istraživanju se odnosi na klubove poslanika i (ili) delegata

² Član 16. st. (2) Poslovnika Predstavničkog doma PSBiH

³ Izvještaj o finansijskoj reviziji Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za 2010. godinu Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine, str. 17.

II. FINANSIRANJE RADA PARLAMENTARNIH KLUBOVA U PSBiH

Zakon o finansiranju političkih partija

Finansiranje rada parlamentarnih klubova u PSBiH regulirano je Zakonom o finansiranju političkih partija, prema kojem politička partija može, pored ostalih izvora finansiranja, da osigura sredstva iz “budžeta BiH za finansiranje parlamentarnih grupa u skladu sa članom 10. ovog Zakona, kao i iz entitetskih budžeta i svih njihovih nižih jedinica u skladu sa entitetskim zakonima, kao i iz Brčko Distrikta BiH.”⁴

U članu 10. istog Zakona precizirano je koliko procenata novca i za koje namjene se izdvaja iz državnog budžeta za parlamentarne klubove u PSBiH:

„1. Finansiranje parlamentarnih grupa zastupljenih u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine raspoređuje se na način da se 30% sredstava raspoređuje jednako svim parlamentarnim grupama, 60% od ukupnog iznosa raspoređuje se srazmjerno broju poslaničkih mjesta koja svaka parlamentarna grupa ima u trenutku raspodjele, dok se 10% od ukupnog iznosa raspoređuje parlamentarnim grupama srazmjerno broju poslaničkih mjesta koja pripadaju manje zastupljenom spolu. Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine utvrđuje koji je spol podzastupljen prema zvaničnim rezultatima izbora.

2. Detaljan način raspodjele sredstava biće regulisan Poslovníkom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.”⁵

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ovu oblast je regulirala Odlukom o preraspodjeli finansijskih sredstava za rad parlamentarnih grupa u PSBiH.

Odluka o preraspodjeli finansijskih sredstava za rad parlamentarnih grupa u PSBiH

Ova Odluka je donesena 2001. godine⁶ i nakon toga dva puta je mijenjana i dopunjavana (2002.⁷ i 2010.⁸ godine).

Prema Odluci o preraspodjeli finansijskih sredstava za rad parlamentarnih grupa u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, “klubovi poslanika u Predstavničkom domu i klubovi delegata konstitutivnih naroda u Domu naroda PSBiH finansiraju se iz sredstava koja su budžetom institucija BiH utvrđena za finansiranje parlamentarnih grupa.”⁹

Odlukom je precizirano procentualno raspoređivanje novčanih sredstava parlamentarnim klubovima i poslanicima koji nisu članovi niti jednog parlamentarnog kluba. Raspoređivanje novčanih sredstava je usklađeno sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka: “Sredstva

⁴ Član 3. st. 1(d) Zakona o finansiranju političkih partija, *Službeni glasnik Bosne i Hercegovine*, br. 22/00, 102/09, 54/10; izvor – internetska stranica *Službenog glasnika Bosne i Hercegovine*: <http://www.slist.ba/>

⁵ Član 10. Zakona o finansiranju političkih partija, *Službeni glasnik Bosne i Hercegovine*, br. 22/00, 102/09, 54/10;

⁶ Odluka o preraspodjeli finansijskih sredstava za rad parlamentarnih grupa u Parlamentarnoj skupštini BiH broj 01/7-011-257/01, 02/3-011-323/01 od 5. juna 2001. godine

⁷ Odluka o izmjenama i dopuna Odluke o preraspodjeli finansijskih sredstava za rad parlamentarnih grupa u Parlamentarnoj skupštini BiH broj 01/7,02/3-02-1208/02 od 30. septembra 2002. godine

⁸ Odluka o izmjenama Odluke o preraspodjeli finansijskih sredstava za rad parlamentarnih grupa u Parlamentarnoj skupštini BiH broj 03/5-50-1-11-35,8/10 od 27. jula 2010. godine

⁹ Tačka I. Odluke

predviđena Budžetom Parlamentarne skupštine BiH za finansiranje parlamentarnih grupa raspoređuju se kako slijedi:

- 30% sredstava jednako svakoj parlamentarnoj grupi;
- 60% od ukupnog iznosa raspoređuje se srazmjerno broju poslaničkih mjesta koje svaka parlamentarna grupa ima u trenutku raspodjele;
- dok se 10% od ukupnog iznosa raspoređuje parlamentarnim grupama srazmjerno broju poslaničkih mjesta koja pripadaju manje zastupljenom spolu.

Centralna Izborna komisija BiH utvrđuje koji je spol podzastupljen prema zvaničnim i rezultatima izbora.

Poslanik koji nije član parlamentarne grupe ima pravo da direktno pojedinačno učestvuje u raspodjeli sredstava iz alineje 2. stav (1) tačke II. Odluke, a ako poslanik pripada manje zastupljenom spolu, onda ima pravo da direktno pojedinačno učestvuje i u raspodjeli sredstava iz alineje 3. stav (1) tačke II. Odluke.”¹⁰

Odluka definira da je nalogodavac za upotrebu sredstava parlamentarne grupe predsjedavajući parlamentarne grupe ili druga osoba koju predsjedavajući ovlasti i da je sekretar Zajedničke službe Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dužan da osigura računovodstveno praćenje sredstava za finansiranje parlamentarnih grupa.¹¹

“Poslanik koji nije član poslaničke grupe ima pravo nalogodavca na sredstva koja mu pripadaju i ta sredstva može ustupiti političkoj stranci ili ih koristiti za potrebe obavljanja poslaničkih dužnosti, u skladu sa tačkom III. i IV. Odluke.”¹²

“Sredstva iz ove odluke mogu se isplatiti žiralno ili gotovinski.”¹³

Gore spomenuta Odluka PSBiH definira da parlamentarne grupe samostalno odlučuju o načinu raspolaganja i korištenja navedenih sredstava, dužne su da podnesu godišnji izvještaj o utrošku i namjeni sredstava nadležnoj komisiji doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i njima raspoložu u skladu sa dinamikom i visinom finansiranja ovih sredstava iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine.¹⁴

Budžet Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u 2010. godini

Klubovi poslanika i delegata u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine su u 2010. godini na raspolaganju imali 1.120.000 konvertibilnih maraka, koliko je bilo predviđeno novca u Budžetu Bosne i Hercegovine za te namjene, a realizirali su 1.019.076 konvertibilnih maraka¹⁵”, i to za putne troškove, izdatke za telefonske i poštanske usluge, nabavku materijala, izdatke za usluge prijevoza i goriva, izdatke za tekuće održavanje te ugovorene i druge posebne usluge.

U okviru stavke “ugovorene i druge posebne usluge”, za podstavku “ostale nespomenute usluge i dažbine”, prema Godišnjem izvještaju PSBiH o izvršenju budžeta, odobreno je **559.560** konvertibilnih maraka. Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine konstatirao je sljedeće:

---

¹⁰ Tačka II. Odluke

¹¹ Tačka V. st (1) Odluke

¹² Tačka V. st (2) Odluke

¹³ Tačka Va. Odluke

¹⁴ Tačka III. Odluke

¹⁵ Godišnji izvještaj PSBiH o izvršenju budžeta za period 01.01.-31.12.2010. godine, str. 18.

“Ostale nespomenute usluge i dažbine: Od ukupnog iznosa na teret sredstava klubova **je realizovan iznos od 467.283 KM na osnovu donesenih odluka o prijenosu na račun stranaka.**”¹⁶

Mogućnost prijenosa novca iz budžeta PSBiH na račun stranaka nije zabranjen Zakonom o finansiranju političkih partija niti spomenutom Odlukom o preraspodjeli finansijskih sredstava za rad parlamentarnih grupa u PSBiH.

U istom periodu je za 13 osoba angažiranih na osnovu ugovora o djelu potrošeno 70.340 KM iz budžeta PSBiH, iz dijela koji je izdvojen za parlamentarne klubove, kako je već navedeno u uvodu.

Podnošenje godišnjih izvještaja

Već smo naveli da su, u skladu sa tačkom III navedene Odluke, parlamentarni klubovi PSBiH dužni da podnesu godišnji izvještaj o utrošku i namjeni sredstava nadležnoj komisiji doma PSBiH.¹⁷ Pored postojanja ove odredbe, Zajednička komisija za administrativne poslove je, na inicijativu Sekretarijata zajedničke službe, 2009. godine usvojila i zaključak da klubovi poslanika i delegata, u skladu sa poslovnica domova, ovoj Komisiji podnesu izvještaj o vrsti i namjeni utrošenih sredstava za rad poslaničkih klubova za 2009. godinu i dostave plan potrošnje tih sredstava za 2010. godinu. Na osnovu tog zaključka upućen je dopis klubovima **o potrebi preispitivanja i potrebi izmjene** Odluke o korištenju sredstava za finansiranje klubova u smislu ponovnog utvrđivanja vrste rashoda koje mogu biti realizirane za ove namjene.

„Kako su samo tri kluba izvijestila Zajedničku administrativnu komisiju o utrošku sredstava, izvještaj o utrošku za 2009. godinu i plan trošenja sredstava za 2010. godinu nije prosljeđen Domu naroda i Predstavničkom domu.“¹⁸ Također, nisu realizirane ni aktivnosti na izmjeni Odluke o korištenju sredstava za finansiranje klubova.

S obzirom na navedeno, Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine je u spomenutom Izvještaju uputio sljedeću preporuku Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine:

„Ponovo preporučujemo da se preispita svrha i namjena sredstava i vrsta rashoda koji se mogu finansirati iz sredstava za rad klubova, koji se, da podsjetimo, formiraju kao oblik djelovanja poslanika i delegata u domovima, posebno u pripremanju i utvrđivanju dnevnog reda sjednica domova. Osim toga, potrebno je na transparentan način, kroz izvještaje klubova, izvijestiti Zajedničku administrativnu komisiju oba doma. Pri tom mislimo na detaljne i jasne izvještaje klubova o strukturi sredstava i njihovoj namjeni za koju su potrošena, a ne na kvartalne i godišnji izvještaj koje priprema Odjel za računovodstvo i dostavlja Ministarstvu finansija i trezora i klubovima.“¹⁹

---

¹⁶ Izvještaj o finansijskoj reviziji Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za 2010. godine Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine, str. 18.

¹⁷ Tačka III. Odluke

¹⁸ Izvještaj o finansijskoj reviziji Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za 2010. godine Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine, str. 6.

¹⁹ Izvještaj o finansijskoj reviziji Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za 2010. godine Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine, str. 21.

III. OSOBLJE PARLAMENTARNIH KLUBOVA U POJEDINIM EVROPSKIM PARLAMENTIMA

Osoblje koje radi za parlamentarne klubove u parlamentima u Evropi obavlja različite poslove administrativno-tehničke prirode (sekretarske poslove), ali i visokostručne poslove. Značajan broj radi na izradi nacrtu zakona i prikupljanju informacija za određena pitanja i oblasti, neki daju stručne savjete, pišu govore za parlamentarce, a u nekim parlamentima u ime parlamentarca ili zajedno sa parlamentarcem prisustvuju sjednici parlamentarnog tijela. U većini evropskih parlamenata funkcioniра i sistem ličnih asistenata koji poslaniku pružaju sekretarsku i stručnu pomoć, ali to je posebna tema.²⁰

Finansiranje rada parlamentarnih klubova u Norveškoj i Njemačkoj

Važeći propisi u Bosni i Hercegovini omogućavaju da parlamentarni klubovi koji imaju više poslanika u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dobivaju više novca iz budžeta, jer se 60% od ukupnog iznosa raspoređuje srazmjerno broju poslaničkih mjesta koje svaka parlamentarna grupa ima u trenutku raspodjele. U Njemačkoj i Norveškoj se primjenjuje potpuno drugačiji princip – klubovi poslanika stranaka koje su u opoziciji dobivaju više novca nego klubovi stranaka koje predstavljaju poziciju. Novac koji dobivaju iz parlamentarnog budžeta poslanički klubovi mogu iskoristiti isključivo za svoj rad u parlamentu, a nikako za potrebe stranke niti za predizbornu kampanju.

Norveška - Osoblje zapošljavaju sami klubovi, a njihov broj je jedan član osoblja po poslaniku. Za potrebe zaposlenja osoblja norveški Parlament dodjeljuje klubovima poslanika sredstva za zaposlenje jednog asistenta po poslaniku (norveški Parlament ima 169 poslanika). Klubovi stranaka u opoziciji primaju još i poseban dodatak, s tim da se manjim klubovima poslanika dodjeljuje relativno veći dodatak po poslaniku, nego većim klubovima poslanika. Ova sredstva se smiju koristiti samo za rad Parlamenta, s tim da se revizorski izvještaj mora podnijeti predsjedništvu Parlamenta.

Klubovi poslanika sami odlučuju o tome koliko će asistenata zaposliti. Npr. postoji mogućnost da klub poslanika koji je trenutno na vlasti odluči da ne zaposli onoliko asistenata za koliko ima sredstava u datom trenutku, već da sačuva taj novac za sljedeći period kada će možda biti u opoziciji.

Njemačka, Parlament pokrajine Saksonije – Opozicija ima pravo da dobije više novca od pozicije, kako bi se izjednačila moć u parlamentu i kako bi postojala stabilna politička situacija. Finansiranje poslaničkih klubova i iznos novca koji dobivaju utvrđeni su Zakonom o pravnom statusu klubova poslanika u Parlamentu Saksonije. Klubovi, kao javne službe, podliježu poreznoj kontroli. Što je klub manji ima više stručnih saradnika. Novčana sredstva koja poslanički klub dobiva mogu se isključivo koristiti za rad datog kluba, a ne smiju se koristiti za stranačke aktivnosti. Za to su predviđene velike sankcije.

---

²⁰ Više detalja može se pročitati u komparativnom pregledu Istraživačkog sektora PSBiH pod nazivom *Osoblje poslaničkih klubova i lični asistenti poslanika* od 31.03.2011. godine.

Status i broj osoblja parlamentarnih klubova u pojedinim evropskim parlamentima

Uvjeti angažiranja i formalno-pravni status osoblja parlamentarnih klubova u evropskim parlamentima reguliran je na različite načine²¹, kako pokazuje i sljedeća tabela:

Država	Propis kojim je regulirano angažiranje i pravni status osoblja u parlamentarnim klubovima u Evropi
Austrija	zakon (Zakon o parlamentarnim asistentima- „Parlamentsmitarbeitergesetz”)
Belgija	zakon (Zakon o administrativnim asistentima)
Češka	Ne postoji pravni akt koji regulira ovu oblast
Danska	interni akt parlamenta, a uvjeti zapošljavanja propisani su Zakonom o radu
Hrvatska	Poslovnik Hrvatskoga sabora
Portugal	dio zakona (Zakon o organizaciji i funkcioniranju službi Parlamenta Portugala)
Slovenija	zakon i interni akt parlamenta (Zakon o poslanicima Državnog zbora i Pravilnik o internoj organizaciji, pozicijama i nazivima u službama Državnog zbora)
Španija	interni akt parlamenta (Pravilnik o zaposlenima u Parlamentu Španije)

Portugal - Parlament Portugala je jednodoman i čini ga 230 poslanika, kojima podršku za rad skoro isključivo pruža osoblje njihovih klubova, kao što je navedeno u članu 46. Zakona o organizaciji i funkcioniranju službi Parlamenta Portugala. Finansiranje rada poslaničkih klubova, koje je u uskoj vezi sa prethodnim pitanjem, propisano je članom 47. istog Zakona.

Zakon o organizaciji i funkcioniranju službi u Parlamentu Republike²²

Dio VII

Podrška partijama, klubovima poslanika i parlamentarnim komisijama

Član 46.

Kabineti klubova poslanika

1. Klubovi poslanika imaju kabinete koje čini osoblje koje su klubovi slobodno izabrali i imenovali, pod sljedećim uvjetima:
  - a) Klub sa dva poslanika uključuje najmanje jednog savjetnika, jednog sekretara, jednog pomoćnog sekretara i također druge zaposlenike u skladu s uvjetima postavljenim u stavovima od 2 do 4;

²¹ Više detalja može se pročitati u komparativnom pregledu Istraživačkog sektora PSBiH pod nazivom *Osoblje poslaničkih klubova i lični asistenti poslanika* od 31.03.2011. godine.

²² Izvor - ECPRD upit br. 1216, *Personal assistants of MPs*, 15.4.2009.

- b) Klub s više od dva do osam poslanika uključuje šefa kabineta i najmanje jednog savjetnika, jednog sekretara, dva pomoćna sekretara i druge zaposlenike u skladu s uvjetima postavljenim u stavovima od 2 do 4;
  - c) Klub s više od osam do 20 poslanika uključuje šefa kabineta i najmanje dva savjetnika, dva sekretara, tri pomoćna sekretara i druge zaposlenike u skladu s uvjetima postavljenim u stavovima od 2 do 4;
  - d) Klub s više od 20 do 30 poslanika uključuje šefa kabineta i najmanje tri savjetnika, tri sekretara, tri pomoćna sekretara i druge zaposlenike u skladu s uvjetima postavljenim u stavovima od 2 do 4;
  - e) Klub s više od 30 poslanika, uključuje: šefa kabineta i najmanje tri savjetnika, tri sekretara, tri pomoćna sekretara i također na svakih deset dodatnih poslanika najmanje jednog savjetnika, jednog sekretara, jednog pomoćnog sekretara i druge zaposlenike u skladu s uvjetima postavljenim u stavovima od 2 do 4;
2. Na početku svakog parlamentarnog saziva, klubovi poslanika će informirati službe Parlamenta o listi njihovog osoblja, navodeći njihove razrede i plate. Ova lista može biti izmijenjena na početku svake zakonodavne godine.
  3. Na početku svakog mjeseca, kabineti klubova poslanika će obavještavati službe Parlamenta Republike o prekovremenom radu zaposlenika klubova radi obračuna.
  4. Troškovi plata navedeni u aktuelnom članu ne mogu prelaziti godišnji iznos koji proizlazi iz sljedeće tabele:
    - a) Klub sa dva poslanika - 24 x 14 minimalnih plata u državi + 6 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika.
    - b) Klub od tri do 15 poslanika - 45 x 14 minimalnih plata u državi + 6 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika.
    - c) Klub sa više od 15 poslanika - 60 x 14 minimalnih plata u državi plus:
      - 6 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika, za 15 poslanika;
      - 3 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika, za broj poslanika koji prelazi 15 do maksimalno 40;
      - 2,25 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika, za više od 40 do 80 poslanika;
      - 1,8 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika iznad 80 članova.
  5. Klubovi poslanika mogu mijenjati sastav liste osoblja sve dok ne prelazi ukupne troškove.
  6. Imenovanje i otpuštanje osoblja spomenutog u prethodnom stavu odgovornost je datog kluba poslanika, koji primjenjuje sistem koji je na snazi za kabinete ministara.
  7. Osoblje klubova poslanika koje nema ugovor sa javnim sektorom mora biti prijavljeno na socijalno osiguranje.
  8. Kao poslodavac, Parlament je odgovoran za bilo koje socijalne troškove koji mogu nastati.
  9. Propisi navedeni u ovom članu odnose se, uz dužnost primjene, i na nezavisne poslanike i poslanike koji nisu članovi nijednog kluba, tako da ne mogu preći sljedeće godišnje iznose:
    - poslanici koji nisu članovi poslaničkog kluba - 14 x 14 minimalnih plata u državi;
    - nezavisni poslanici - 5 x 14 minimalnih plata u državi.

Član 47.

Subvencije za partije i klubove poslanika

1. Godišnja subvencija se dodjeljuje svim izabranim partijama predstavljenim u Parlamentu Republike, čak i u koalicijama, u skladu sa sljedećim uvjetima: može se koristiti za njihove vlastite svrhe čim se zatraži od predsjednika Parlamenta Republike.

2. Subvenciju čini gotovinski novčani iznos jednak iznosu od 1/225 minimalne plate u državi za svaki glas na posljednjim izborima za članove Parlamenta Republike.
3. U slučaju izborne koalicije, subvencija za sve koalicione partije jednaka je subvenciji iz stava 2, proporcionalno raspoređenoj prema broju izabranih poslanika svake partije.
4. Subvencija se dodjeljuje godišnje svakom klubu za poslaničke troškove za savjetničke usluge i druge tekuće troškove; ona nije niža od četiri godišnje minimalne plate u državi plus polovina tog iznosa za svakog poslanika, i plaća se mjesečno prema uvjetima iz stava 6.
5. Za namjene navedene u prethodnom stavu, klubovi nastali od partija koje su učestvovala na izborima u određenoj koaliciji smatrat će se kao jedan klub poslanika.
6. Subvencije iz ovog člana bit će isplaćene u dvanaestinama, iz posebnih sredstava registriranih u budžetu Parlamenta Republike.

Estonija - Svaka politička partija ima pravo na novčana sredstva namijenjena za angažiranje asistenata iz budžeta Sekretarijata Parlamenta. Broj asistenata poslaničkih klubova je od dva do šest. Ukoliko su poslanicima potrebna istraživanja, osnovne informacije za izradu nacrtu zakona, statistički podaci itd., onda je to obaveza Sektora za ekonomske i društvene informacije. Osim toga, osoblje parlamentarne biblioteke pomaže u pronalasku knjiga, magazina, novinskih članaka itd.

Španija - Parlament Španije angažuje asistente poslanika preko klubova poslanika i taj sistem se primjenjuje od 1999. godine. Pravilnikom o zaposlenima u Parlamentu Španije regulišu se pravila, prava, dužnosti, administrativne situacije, funkcije i ovlaštenja državnih službenika oba doma parlamenta, Senata i Kongresa. Sve odredbe Pravilnika o zaposlenima u Parlamentu Španije koje se odnose na državne službenike odnose se i na neprofesionalno angažovano osoblje, asistente, sve dok nisu u suprotnosti sa njihovom funkcijom. Međutim, neprofesionalno angažovano osoblje ne smije imati poziciju ili obavljati funkciju državnog službenika.

Predsjedavajući doma, na zahtjev rukovodioca određenog kluba poslanika, imenuje i razrješava dužnosti asistente tog kluba. Asistenti se imenuju na određeni period, ali to imenovanje automatski prestaje važiti čim rukovodiocu relevantnog kluba istekne mandat ili se Dom raspusti. Klubovi poslanika samostalno odlučuju da li će se imenovanje nekom asistentu prekinuti prije isteka dogovorenog perioda angažovanja. Asistenti mogu biti ponovo predloženi za rad u klubu, nakon izbora.

Broj osoblja koje klubovi imaju na raspolaganju različit je od države do države i od kluba do kluba u određenom parlamentu, kako se može vidjeti iz tabele dolje:

Država	Ukupan broj poslanika parlamenta/ doma parlamenta	Ukupan broj poslaničkih klubova- broj članova određenog kluba poslanika	Ukupan broj osoblja u poslaničkim klubovima – broj osoblja određenog kluba poslanika
Njemačka Bundestag	620	6 klubova ²³ : CDU/CSU 238 SPD 146 Alijansa 90/ Zeleni 68 FDP 93 Ljevičari 76	Ukupno 850 članova osoblja u klubovima: CDU/CSU 300 SPD 208 Alijansa 90/ Zeleni 140 FDP 108 Ljevičari 150
Španija Donji dom	350	6 klubova ²⁴ : Socijalistički klub 169 Narodni klub 152 Katalonski klub 10 Baskijski klub 6 Klub ER-IU-ICV 5 Mješoviti klub 8	Ukupno 194 člana osoblja u klubovima: Socijalistički klub 85 Narodni klub 82 Katalonski klub 10 Baskijski klub 6 Klub ER-IU-ICV 5 Mješoviti klub 8
Finska	200	8 klubova: Klub Partije centra 50 Klub Partije državne koalicije 51 Klub SDP 45 Klub Saveza ljevice 17 Klub Zelenih ima 14 Švedski poslanički klub 9 Klub Kršćansko-demokratske partije 7 Klub Partije pravih Finaca 6	Ukupno 62 člana osoblja u klubovima: Klub Partije centra 11 Klub Partije državne koalicije 11 Klub SDP 10 Klub Saveza ljevice 5 Klub Zelenih 5 Švedski poslanički klub 4 Klub Kršćansko-demokratske partije 2 Klub Partije pravih Finaca 3

²³ Skraćenice za stranke u Njemačkoj: CDU/CSU - Kršćansko-demokratska unija/Kršćansko-socijalna unija; SPD – Socijaldemokratska partija; FDP – Slobodna demokratska partija;

²⁴ Izvor – internetska stranica Parlamenta Španije: <http://www.congreso.es/> (preuzeto 23.08.2011.)

Država	Ukupan broj poslanika parlamenta/ doma parlamenta	Ukupan broj poslaničkih klubova - broj članova kluba poslanika	Broj osoblja u poslaničkim klubovima
Estonija ²⁵	101	4 kluba: Klub Estonske reformske partije 33 Klub Estonske partije centra 26 Klub Saveza <i>Pro Patria</i> i <i>Res Publica</i> 23 Klub SDP 19	Svaki klub poslanika ima na raspolaganju od dvije do šest osoba koje rade za taj klub
Slovenija Državni zbor	90	Ukupno 9 klubova ²⁶ : Klub SDP 28 Klub SDS 27 Klub ZARES 7 Klub DeSUS 5 Klub SNS 5 Klub SLS 6 Klub PK SLS 5 Klub italijanske i mađarske nacionalne zajednice 2 Mješoviti klub 5	Svaki klub ima na raspolaganju 4 osobe (sekretara, dva tehnička asistenta i administrativnog tehničara) te jednog administrativnog tehničara za svakih osam poslanika
Hrvatska Sabor	160	Ukupno 9 klubova ²⁷ : Klub HDZ 65 Klub HNS–HSU 6 Klub HSS 6 Klub HDSSB 4 Klub IDS 3 Klub nacionalnih manjina 7 Klub SDSS 3 Klub SDP 54 Klub nezavisnih zastupnika 3	Svaki klub zastupnika može zaposliti jednog sekretara te jednog savjetnika ili više za svakih sljedećih 15 članova kluba

²⁵ Izvor – internetska stranica Parlamenta Estonije: <http://www.riigikogu.ee/> (preuzeto 24.08.2011.)

²⁶ Izvor – internetska stranica Državnog zbora Slovenije: <http://www.dz-rs.si/> (preuzeto 24.08.2011.)

Skraćenice za stranke u Državnom zboru Slovenije: SDP- Socijaldemokratka partija, SDS - Slovenska demokratska stranka, DeSUS - Demokratska stranka penzionera Slovenije, SNS - Slovenska nacionalna stranka, SLS - Slovenska narodna stranka,

²⁷ Skraćenice za stranke u Hrvatskom saboru: HDZ – Hrvatska demokratska zajednica, HNS–HSU - Hrvatska narodna stranka – Liberalni demokrati i Hrvatska stranka umirovljenika, HSS - Hrvatska seljačka stranka, HDSSB - Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje, IDS – Istarski demokratski sabor, SDSS - Samostalna demokratska srpska stranka, SDP- Socijaldemokratska partije Hrvatske.

IV. PREPORUKE VEZANE ZA ANGAŽIRANJE, STATUS I FINANSIRANJE RADA OSOBLJA U PARLAMENTARNIM KLUBOVIMA PSBiH

S obzirom na važeće propise u Bosni i Hercegovini i broj trenutno angažiranog osoblja u parlamentarnim klubovima te imajući u vidu rješenja koja su na snazi u drugim evropskim parlamentima, može se zaključiti da postoji prostor za značajno poboljšanje rada parlamentarnih klubova u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine. Istraživački sektor PSBiH predstavlja moguća tri scenarija:

1. *Status quo (zadržavanje postojećeg stanja)* – Na ovaj način svakom parlamentarnom klubu na raspolaganju će biti uglavnom samo jedan administrativno-tehnički asistent, koji se bira na način kako odluči sam klub ili predsjedavajući kluba, sa stručnošću i iskustvom za koje parlamentarni klub smatra da su adekvatni. Finansiranje njihovog rada i dalje će biti iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine, odnosno budžeta Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, dijela koji se izdvaja za finansiranje rada parlamentarnih klubova.
2. *Donošenje propisa kojima bi se reguliralo angažiranje, status i način finansiranja rada osoblja u parlamentarnim klubovima* – Ovim bi se uspostavio sistem angažiranja osoblja u poslaničkim klubovima. PSBiH bi mogla definirati obrazovne i profesionalne uvjete koje bi potencijalni kandidati morali ispunjavati prilikom angažiranja u poslaničkim klubovima ili bi taj posao mogla prepustiti i samim klubovima. Postoji prostor za razmatranje mogućnosti i potreba za angažiranjem osoblja koje bi za parlamentarne klubove radilo na volonterskoj osnovi (npr. studenti završnih godina studija ili osobe koje su tek diplomirale). Donošenjem propisa definirao bi se pravni status osoblja koje radi za parlamentarne klubove, odnosno bilo bi precizirano na kojim osnovama se angažira (ugovor o djelu, ugovor o radu na određeno vrijeme, ugovor o radu na pola radnog vremena, ugovor o radu sa punim radnim vremenom, volonterska osnova i sl.). Propisima bi se mogli definirati poslovi i zadaci koje osoblje može i treba obavljati za parlamentarne klubove, a moglo bi biti propisano da taj dio definiraju sami klubovi.

U donošenju propisa od velike pomoći bi mogli biti raspoloživi akti i podaci iz drugih evropskih parlamenata, npr. u nekim parlamentima je pitanje asistenata regulirano posebnim zakonom, a u nekima zakonom koji se odnosi na rad parlamentarnih službi, dok je u pojedinim parlamentima regulirano internim propisima i važećim zakonima o radu, odnosno samo parlamentarnim internim propisima. Neke od tih primjera naveli smo u prethodnom dijelu ovog istraživanja, a detaljnije informacije mogu se pročitati u komparativnom pregledu Istraživačkog sektora PSBiH pod nazivom *Osoblje poslaničkih klubova i lični asistenti poslanika* od 31.03.2011. godine.

Broj osoblja koje poslove obavlja za klubove mogao bi ostati nepromijenjen u odnosu na trenutno stanje, ali bi se mogao i povećati, posebno ukoliko bi se osoblje angažiralo npr. na pola radnog vremena ili na temelju kombinacije ugovora sa punim radnim vremenom ili pola radnog vremena. Parlamentarni klubovi bi mogli razmotriti mogućnost formiranja timova osoblja sa različitim obrazovnim profilima – pravnici, ekonomisti, historičari, politolozi i sl. Određene osobe mogle bi biti zadužene za praćenje određenih oblasti, npr. za pravna pitanja, finansije i(ili) budžet, za pitanja vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Evropske unije, odbrane i sigurnosti, društvena pitanja itd.

Nesumnjivo je bi parlamentarcima PSBiH koji pripadaju određenom parlamentarnom klubu na ovaj način na raspolaganju bio znatno viši nivo profesionalne pomoći za njihov rad, koja se u većini ostalih evropskih parlamenata smatra iznimno važnom. Praksa je pokazala²⁸ da, upravo zbog stručne pomoći koju dobivaju od osoblja parlamentarnih klubova i (ili) ličnih asistenata, parlamentarci u parlamentima u Evropi mogu donositi informirane odluke, bez obzira na njihov stručni profil i bez obzira na oblast na koju se propisi o kojima odlučuju odnose.

Ukoliko bi broj osoblja ostao isti kao što je trenutno, i troškovi finansiranja njihovog rada bili bi nepromijenjeni. Ako bi se povećao broj osoblja koje poslove obavlja za parlamentarne klubove, to bi zahtijevalo i više novca za finansiranje njihovog rada, ali to *a priori* ne bi moralo značiti povećanje izdvajanja iz budžeta PSBiH za finansiranje rada klubova. Pažljivom analizom dosadašnjih rashoda mogla bi biti napravljena drugačija preraspodjela raspoloživih sredstava, npr. iz sredstava stavke *ostale nespomenute usluge i dažbine*, ali i ostalih rashoda.

3. *Izmjena i dopuna postojećih propisa o finansiranju rada parlamentarnih klubova PSBiH i donošenje propisa kojima bi se reguliralo angažiranje, status i način finansiranja rada osoblja u parlamentarnim klubovima*

Ovaj scenarij se sastoji iz dva dijela. Prvi dio se odnosi na postojeće propise o finansiranju rada parlamentarnih klubova PSBiH. Predlažemo njihovu izmjenu i dopunu, npr. precizno definiranje rashoda iz dijela budžeta PSBiH koji se koristi za finansiranje rada parlamentarnih klubova, što bi uključivalo i rashod za osoblje angažirano u parlamentarnim klubovima i (ili) usvajanje odredbe da raspoloživa novčana sredstva parlamentarni klubovi mogu koristiti isključivo za rad u PSBiH, što je ustaljena praksa u parlamentima razvijenih demokratija u Evropi, npr. u Njemačkoj ili Norveškoj, a nikako za druge namjene ili njihovo preusmjeravanje na druge račune.

Posebna pažnja bi trebala biti posvećena obavezi parlamentarnih klubova da podnose godišnje izvještaje o utrošku i namjeni sredstava nadležnoj komisiji doma PSBiH. Ova obaveza je jasno definirana, ali se ne poštuje u potpunosti.

Drugi dio ovog scenarija istovjetan je scenariju broj 2. - *donošenje propisa kojima bi se reguliralo angažiranje, status i način finansiranja rada osoblja u parlamentarnim klubovima*. Ovim bi se uspostavio sistem angažiranja osoblja u poslaničkim klubovima. PSBiH bi mogla definirati obrazovne i profesionalne uvjete koje bi potencijalni kandidati morali ispunjavati prilikom angažiranja u poslaničkim klubovima ili bi taj posao mogla prepustiti i samim klubovima. Postoji prostor za razmatranje mogućnosti i potreba za angažiranjem osoblja koje bi za parlamentarne klubove radilo na volonterskoj osnovi (npr. studenti završnih godina studija ili osobe koje su tek diplomirale). Donošenjem propisa

---

²⁸ O tome su govorili Josip Juratović, aktuelani poslanik u njemačkom Bundestagu, po profesiji automehaničar i Peter Vanhoutte, bivši poslanik u Donjem Domu Parlamenta Belgije u toku odvojenih posjeta Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine 2011. godine.

Peter Vanhoutte: „Parlamentarci nemaju znanje o svim oblastima o kojima donose odluke. Zbog toga im je neophodna pomoć stručnog osoblja.“

Josip Juratović: „Za mene je najbitnije koliko novca imam na raspolaganju da formiram stručni tim. Bez saradnika bilo bi nemoguće da pratim zakone.“

definirao bi se pravni status osoblja koje radi za parlamentarne klubove, odnosno bilo bi precizirano na kojim osnovama se angažira (ugovor o djelu, ugovor o radu na određeno vrijeme, ugovor o radu na pola radnog vremena, ugovor o radu sa punim radnim vremenom, volonterska osnova i sl.). Propisima bi se mogli definirati poslovi i zadaci koje osoblje može i treba obavljati za parlamentarne klubove, a moglo bi biti propisano da taj dio definiraju sami klubovi.

U donošenju propisa od velike pomoći bi mogli biti raspoloživi akti i podaci iz drugih evropskih parlamenata, npr. u nekim parlamentima je pitanje asistenata regulirano posebnim zakonom, a u nekim parlamentima zakonom koji se odnosi na rad parlamentarnih službi, dok je u nekim parlamentima regulirano internim propisima i važećim zakonima o radu, odnosno samo parlamentarnim internim propisima. Neke od tih primjera naveli smo u prvom dijelu ovog istraživanja, a detaljnije informacije mogu se pročitati u komparativnom pregledu Istraživačkog sektora PSBiH pod nazivom *Osoblje poslaničkih klubova i lični asistenti poslanika* od 31.03.2011. godine.

Broj osoblja koje poslove obavlja za klubove mogao bi ostati nepromijenjen u odnosu na trenutno stanje, ali bi se mogao i povećati, posebno ukoliko bi se osoblje angažiralo npr. na pola radnog vremena ili na temelju kombinacije ugovora sa punim radnim vremenom ili pola radnog vremena. Parlamentarni klubovi bi mogli razmotriti mogućnost formiranja timova osoblja sa različitim obrazovnim profilima – pravnici, ekonomisti, historičari, politolozi i sl. Određene osobe mogle bi biti zadužene za praćenje određenih oblasti, npr. za pravna pitanja, finansije i (ili) budžet, za pitanja vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Evropske unije, odbrane i sigurnosti, društvena pitanja itd.

Nesumnjivo je bi parlamentarcima PSBiH koji pripadaju određenom parlamentarnom klubu na ovaj način na raspolaganju bio znatno viši nivo profesionalne pomoći za njihov rad, koja se u većini ostalih evropskih parlamenata smatra iznimno važnom. Praksa je pokazala da, upravo zbog stručne pomoći koju dobivaju od osoblja parlamentarnih klubova i (ili) ličnih asistenata, parlamentarci u parlamentima u Evropi mogu donositi informirane odluke, bez obzira na njihov stručni profil i bez obzira na oblast na koju se propisi o kojima odlučuju odnose.

Ukoliko bi broj osoblja ostao isti kao što je trenutno, i troškovi finansiranja njihovog rada bili bi nepromijenjeni. Ako bi se povećao broj osoblja koje poslove obavlja za parlamentarne klubove, to bi zahtijevalo i više novca za finansiranje njihovog rada, ali to *a priori* ne bi moralo značiti povećanje izdvajanja iz budžeta PSBiH za finansiranje rada klubova. Pažljivom analizom dosadašnjih rashoda mogla bi biti napravljena drugačija preraspodjela raspoloživih sredstava, npr. iz sredstava stavke *ostale nespomenute usluge i dažbine*, ali i ostalih rashoda.

IZVORI

Zakon o finansiranju političkih partija, *Službeni glasnik Bosne i Hercegovine*, br. 22/00, 102/09, 54/10;

Odluka o preraspodjeli finansijskih sredstava za rad parlamentarnih grupa u Parlamentarnoj skupštini BiH broj 01/7-011-257/01, 02/3-011-323/01 od 5. juna 2001. godine

Odluka o izmjenama i dopuna Odluke o preraspodjeli finansijskih sredstava za rad parlamentarnih grupa u Parlamentarnoj skupštini BiH broj 01/7,02/3-02-1208/02 od 30. septembra 2002. Godine

Odluka o izmjenama Odluke o preraspodjeli finansijskih sredstava za rad parlamentarnih grupa u Parlamentarnoj skupštini BiH broj 03/5-50-1-11-35,8/10 od 27. jula 2010. Godine

Godišnji izvještaj PSBiH o izvršenju budžeta za period 01.01.-31.12.2010. godine

Izvještaj o finansijskoj reviziji Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za 2010. godine Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine

Komparativni pregled Istraživačkog sektora PSBiH *Osoblje poslaničkih klubova i lični asistenti poslanika* od 31.03.2011. godine.

ECPRD upit br. 1216 *Personal assistants of MPs*, 15.4.2009.

Internetska stranica *Službenog glasnika* Bosne i Hercegovine: <http://www.slist.ba/>

Internetska stranica Državnog zbora Slovenije: <http://www.dz-rs.si/>

Internetska stranica Parlamenta Estonije: <http://www.riigikogu.ee/>

Internetska stranica Parlamenta Španije: <http://www.congreso.es/>